Landschapsbeheer Groningen

Gorecht

Janneke van Goethem 28-1-2026

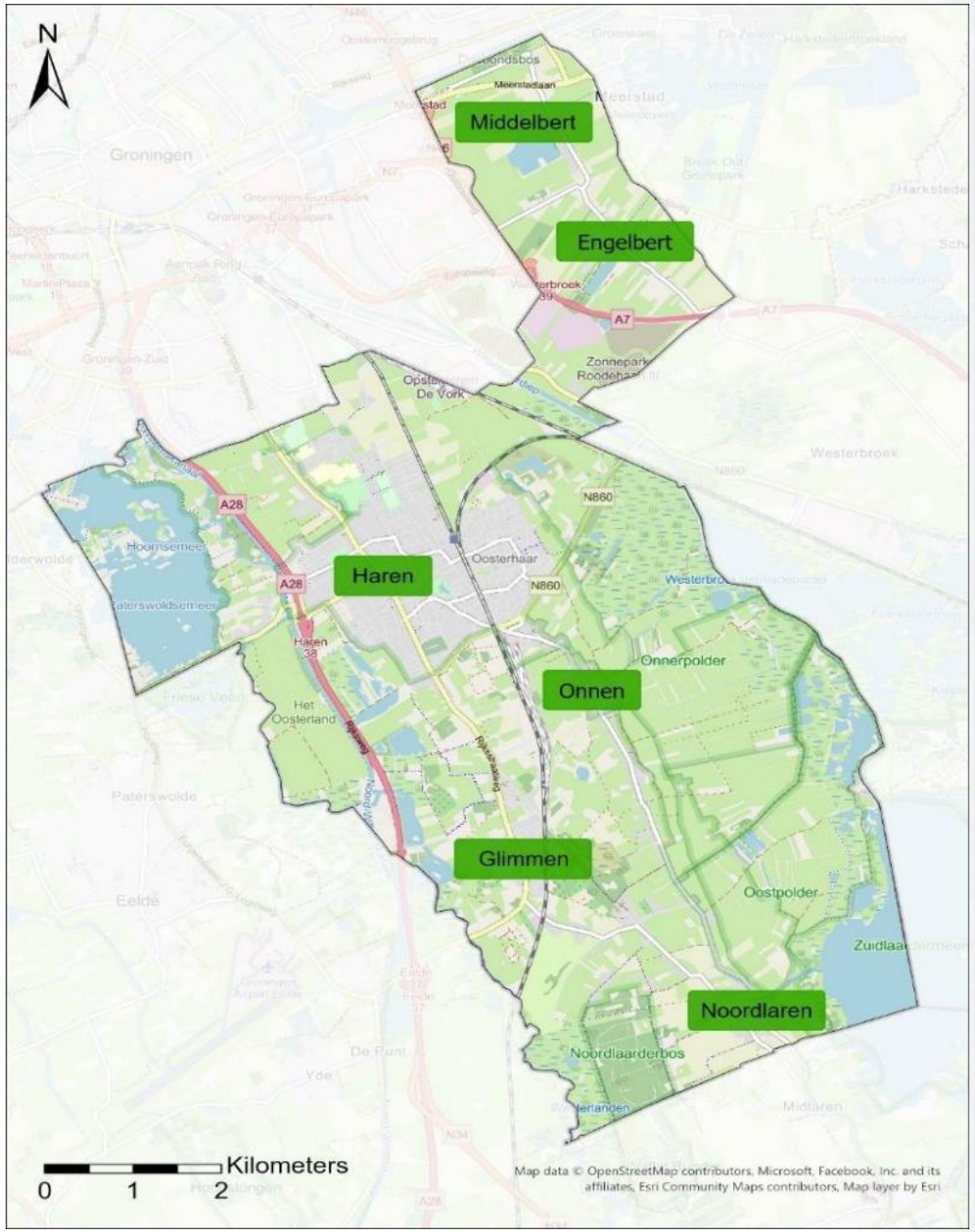

Oud rechtsgebied

Landschapsbeheer Groningen

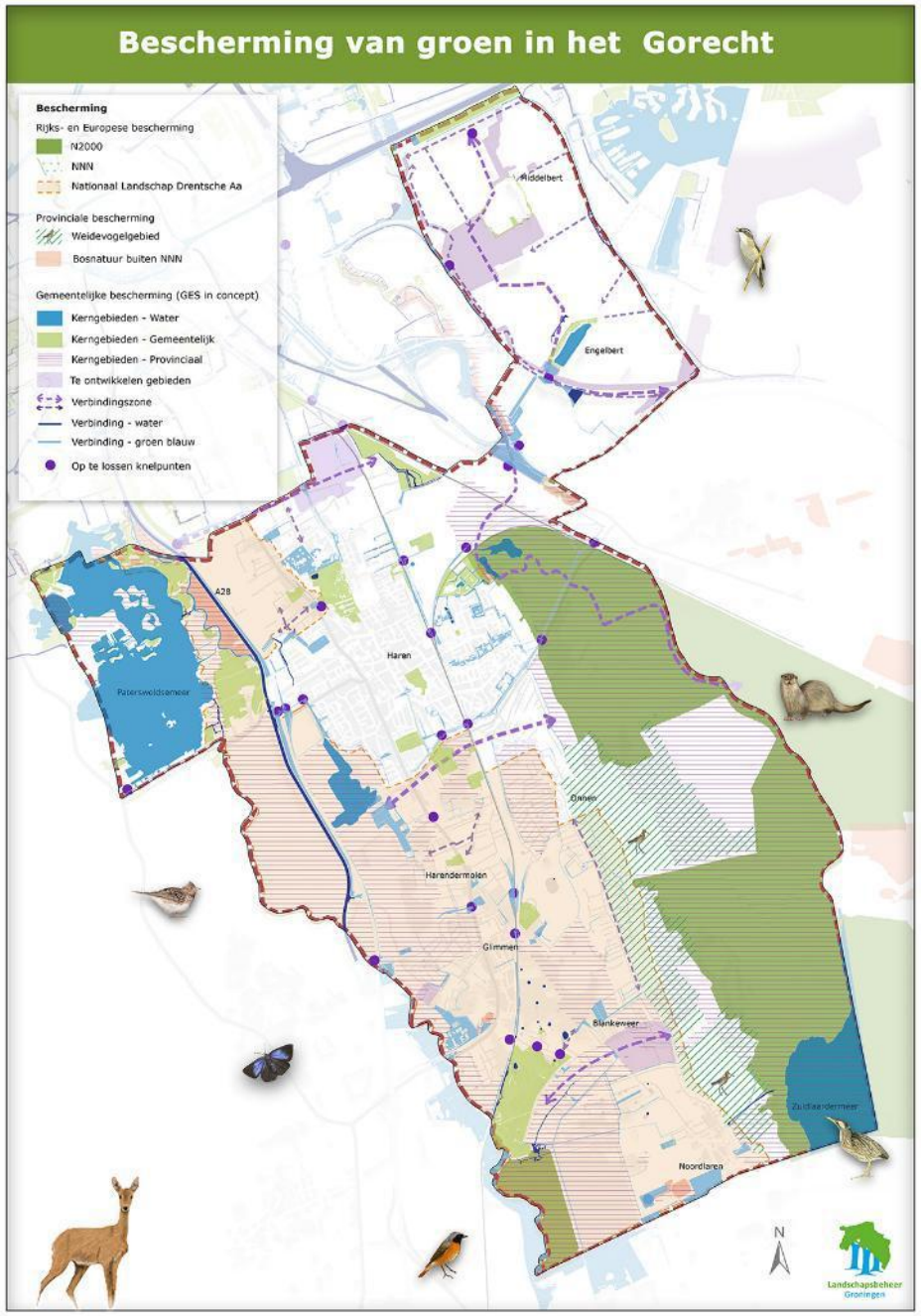

Samenspel van:

- stroomdal van de Drentsche Aa,
- Hondsrug,
- stroomdal van de Hunze

Bijna het hele gebied kent een vorm van ‘natuurbescherming’

- Natura 2000,
- Natuurnetwerk Nederland (NNN),
- Nationaal landschap Drentsche Aa
- Open grasland (weidevogelgebied)
- Bosnatuur buiten NNN
- Gemeentelijke Ecologische Structuur (GES)

Grote variatie aan landschapselementen

Landschapsbeheer Groningen

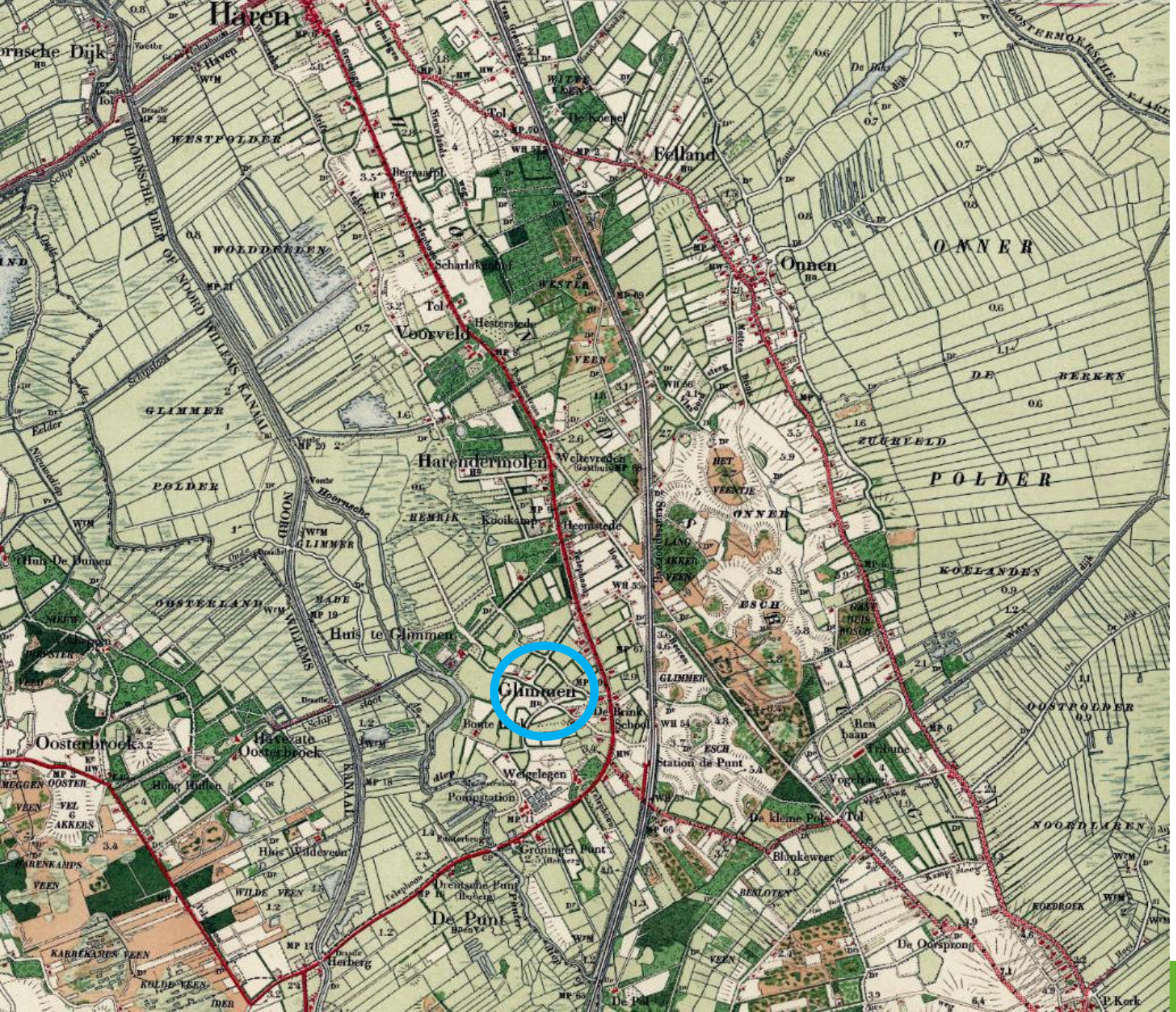

Bonnenbladen 1900

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

- **Pingoruines**

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

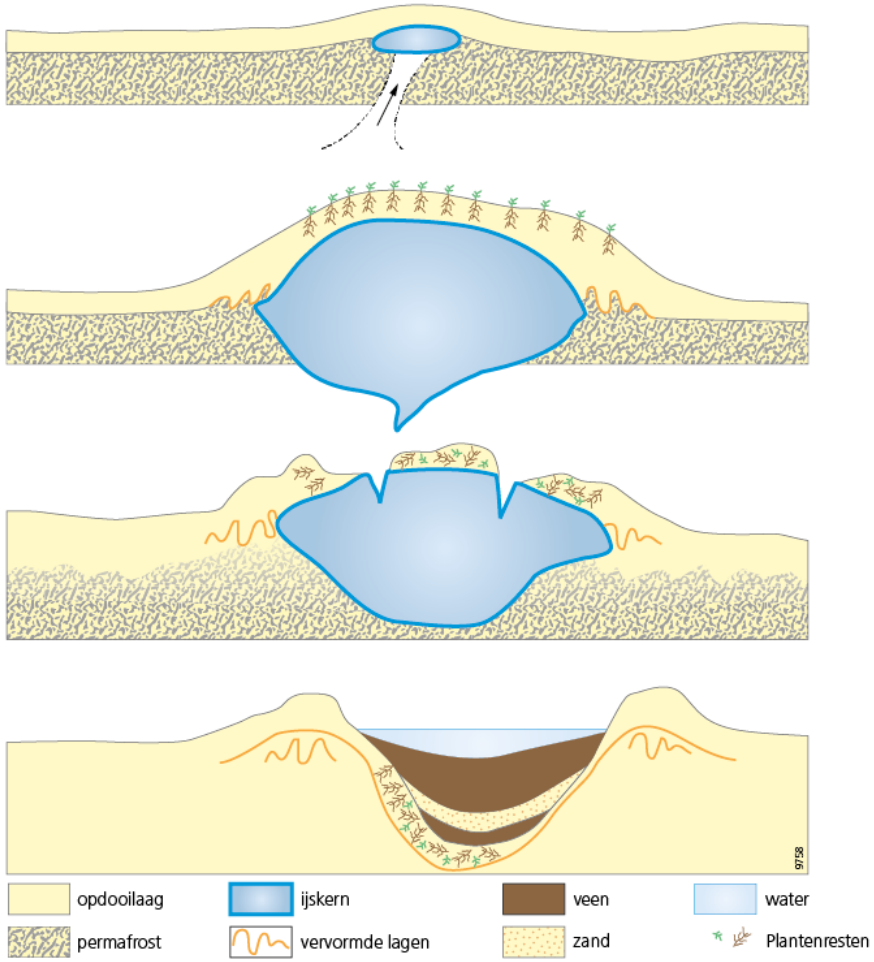

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

Actieve pingo in Canada

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

- Pingoruines

  Meestal relatief klein in omvang, maar ook soms heel groot zoals bij de Onneres

- **Houtwallen**

Landschapsbeheer Groningen

Vo

eer

Voorbeelden van landschapselementen

- Pingoruines
- Houtwallen
- **Singels**

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer
Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

- Pingoruines
- Houtwallen
- Singels
- **Hagen**

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

- Pingoruines
- Houtwallen
- Singels
- Hagen
- **Bloemrijke graslanden**

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeelden van landschapselementen

- Pingoruines
- Houtwallen
- Singels
- Hagen
- Bloemrijke graslanden
- Akkers op de essen
- etc

Landschapsbeheer Groningen

Beheer, herstel en aanleg van landschapselementen in de afgelopen decennia

Houtwallen en singels: ruim 70 km beheerd, ruim 7 km hersteld en circa 2,5 km aanleg

Hagen: ruim 12km beheerd, circa 2,5 km herstel en 2,5 km aanleg

Poelen, pingo's, dobben, uitblazingskommen: 58 beheerd en 15 hersteld

→ Door herstel en nieuwe aanleg is de achteruitgang van houtwallen in Groningen beperkt in vergelijking met de rest van Nederland

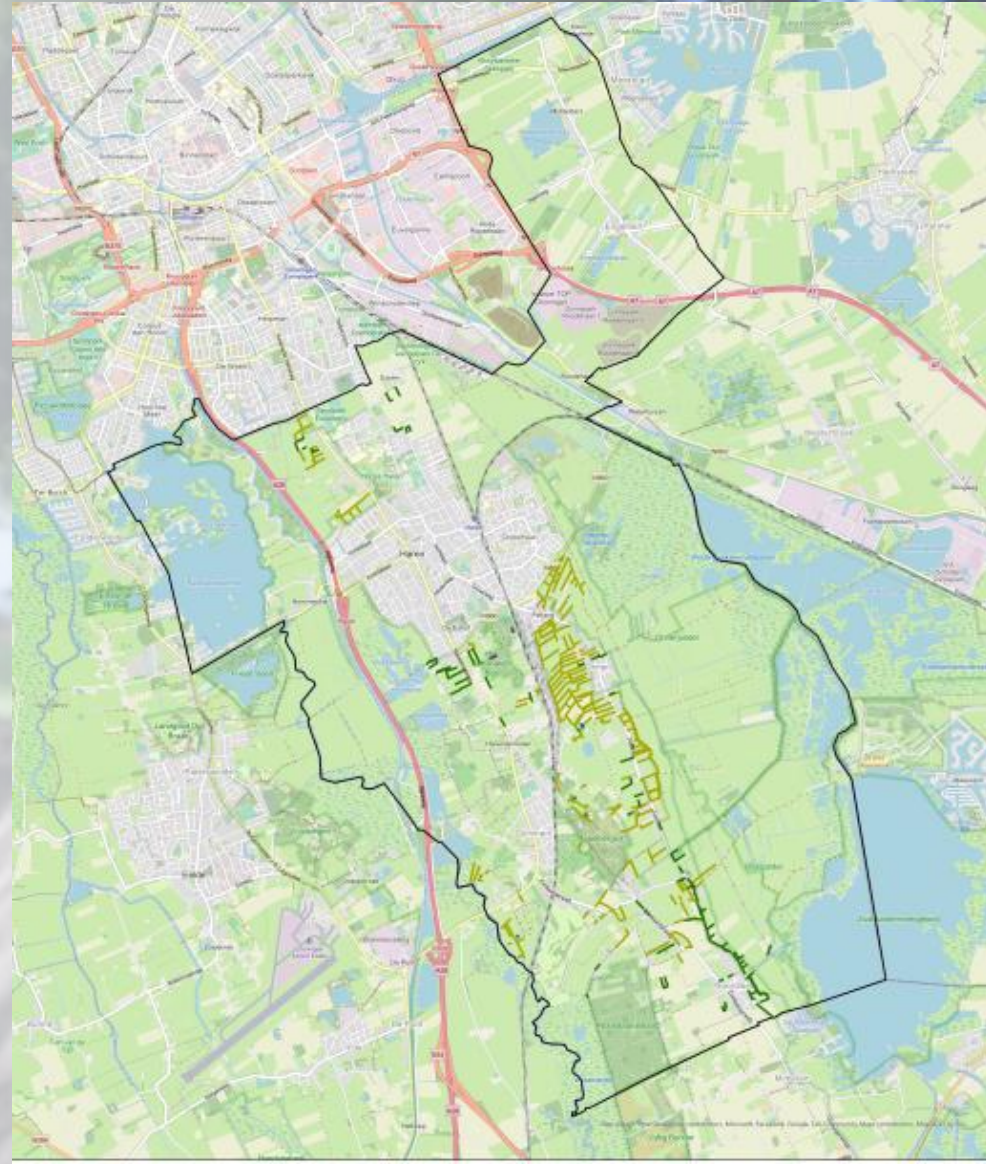

Gebiedsaanpak Landschap Gorecht
- Scheerhagen
- Lijnelementen (excl. hagen)
- Pingoruïne
- Poel
- Onzeker, poel of pingoruïne
- Anders, zie opmerking
- Aangepaste Begrenzing 1

Landschapsbeheer Groningen

Gouden mispel 2025 VNC

Landschapsbeheer
Groningen

Herstel en aanleg van landschapselementen op dit moment en gepland

Aanvalsplan Landschapselementen Gorecht
Loopt nu nog tot en met 2026
Nadruk op herstel en aanleg

Mooi Gorecht
Subsidie wordt nu aangevraagd en afhankelijk van toekenning start medio 2026
Nadruk op beheer, samenwerking

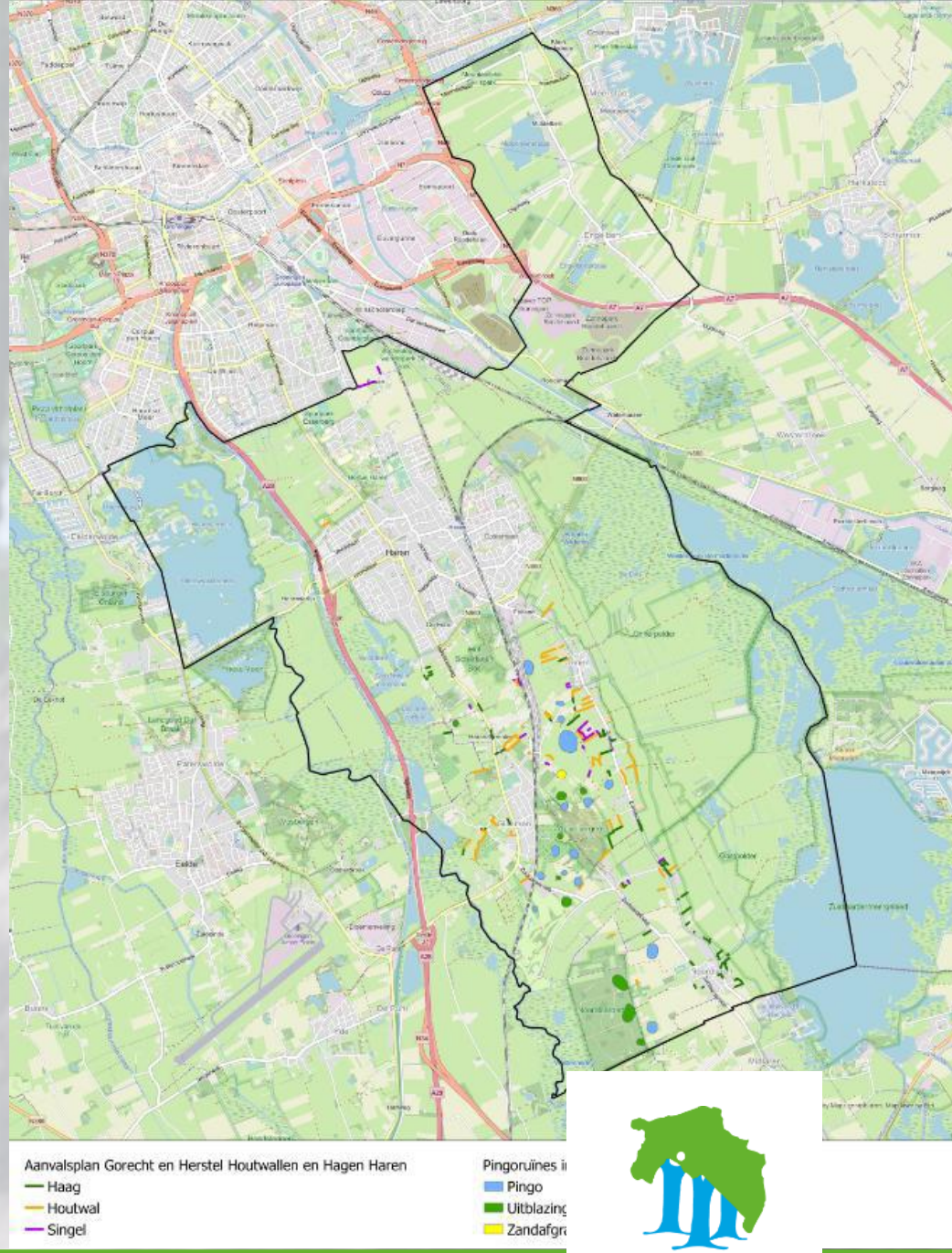

Landschapsbeheer Groningen

Aanleiding voor Mooi Gorecht

- Versnippering in eigendom en beheer
- Focus op herstel i.p.v. bestendiging via beheer
- Ontbreken van middelen en instrumenten voor lange termijnbeheer

  Gevolg: verlies van landschappelijke kwaliteit

→Noodzaak voor een structurele aanpak voor duurzaam beheer

Landschapsbeheer Groningen

Samenwerken in Mooi Gorecht

- Lokale betrokkenheid, trots op het Gorecht
- Groot aantal verschillende partijen actief in het gebied
- Bewustzijn bewoners en bezoekers
- Actieve dorpsverenigingen
- Groene ondernemers en agrarisch natuurbeheer
- Gemeente stimuleert participatie en kennis

Landschapsbeheer Groningen

Programmaplan

Mooi Gorecht is het ambitieuze plan om de vele groene initiatieven en partijen in het Gorecht samen te brengen om te komen tot een wensbeeld dat bijdraagt aan de brede maatschappelijke opgaves die in het gebied spelen.

Landschapsbeheer Groningen

Proces

Landschapsbeheer
Groningen

Ambitiekaart

Ambitiekaart is de basis voor de meerjarige uitvoeringsagenda.

De uitvoeringsagenda kent 2 sporen:

1. De realisatie van een werkpakket bestaande uit 15 projecten binnen 5 thema’s
2. De ontwikkeling van een samenwerkingsaanpak

Landschapsbeheer Groningen

Uitvoeringsagenda werkpakket

Input van alle partijen en bewoners heeft geleid tot vijf hoofdthema’s met daaronder 15 projecten:

1. Aanleg en herstel
2. Biodiversiteit
3. Kennisdeling
4. Recreatie
5. Proeftuinen

Landschapsbeheer Groningen

Aanleg en herstel

- **Lijnvormige houtelementen** (houtwallen, hagen, singels, bomenrijen)
- **Natte landschapselementen** (dobben, vennen, pingo’s, waterloopjes, poelen, petgaten)
- **(Boeren)erven**
- **Overige landschapselementen** (o.a. boomgaarden eendenkooien, bermen, oevers)

Na aanleg of herstel worden de elementen duurzaam in beheer genomen

Landschapsbeheer Groningen

Proeftuinen

Op kleine schaal wordt samengewerkt, geleerd en ontwikkeld. De inzichten uit de proeftuinen kunnen richtinggevend zijn voor het bredere gebied

- **Meerdorpen** (focus op versterken verbinding mensen en landschap)
- **Quintusbos** (focus op hoe toekomstbestendige keuzes kunnen worden gemaakt die recht doen aan zowel natuurwaarden als landschapsontwikkeling. Exotenbeheer speelt hier ook een rol in)
- **Glimmeres** (focus op inrichting en beheer. Complexe situatie met veel versnipperd eigendom en gebruik).

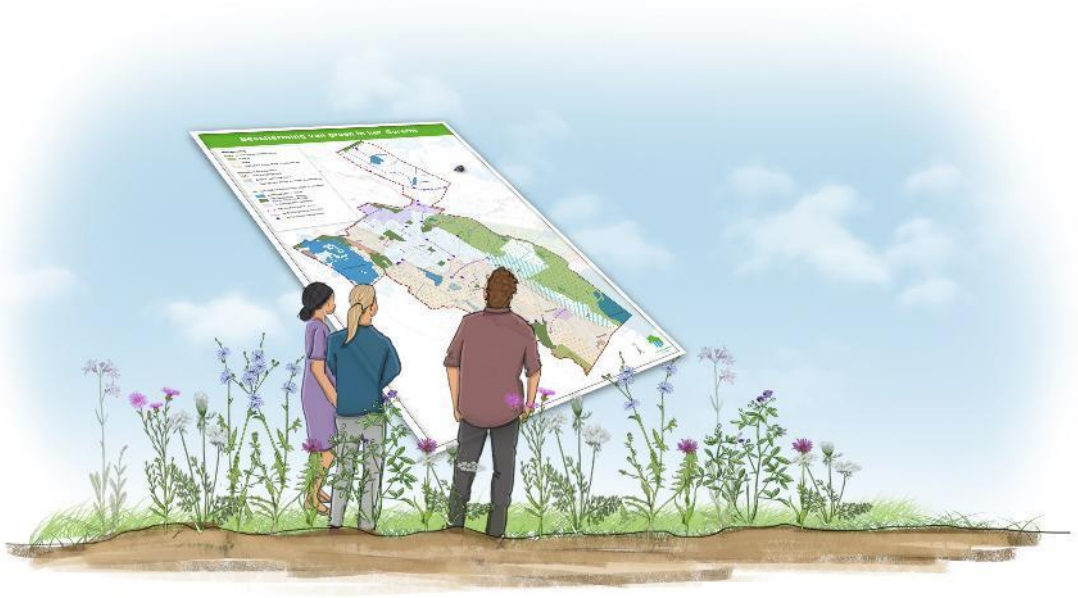

Landschapsbeheer Groningen

Spoor 2: Samenwerkingsaanpak

- Gezamenlijk, eenduidig en duurzaam beheer van het Gorechtse landschap
- Maximale participatie van grondeigenaren, uitvoerders en beheerders, bewoners, vrijwilligers, en kennishouders

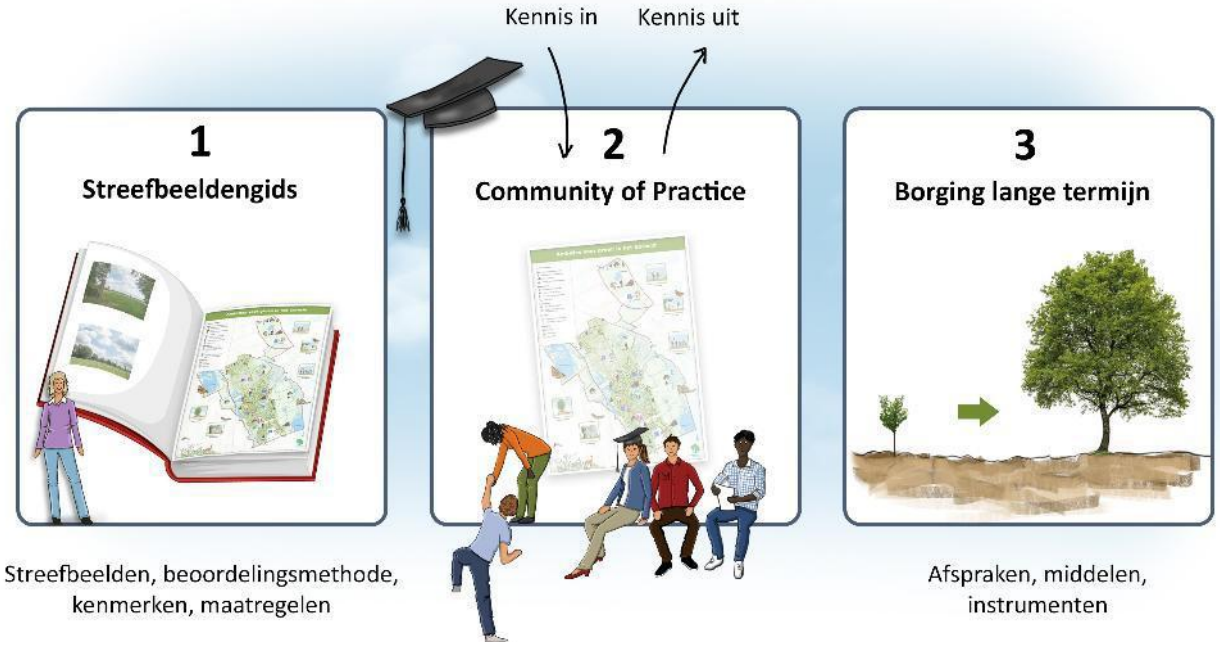

Landschapsbeheer Groningen

Voorbeeld vraagstuk voor beheer

Wat is een houtwal eigenlijk en waarom is die belangrijk in het landschap?

Landschapsbeheer Groningen

Belang van houtwallen

- Leefgebied voor veel dieren EN planten
- Verbindingen tussen andere/grotere leefgebieden
- Cultuurhistorisch erfgoed en identiteit van het gebied
- Op de scheiding van percelen (erfgrens)
- Goed voor klimaatbeheersing

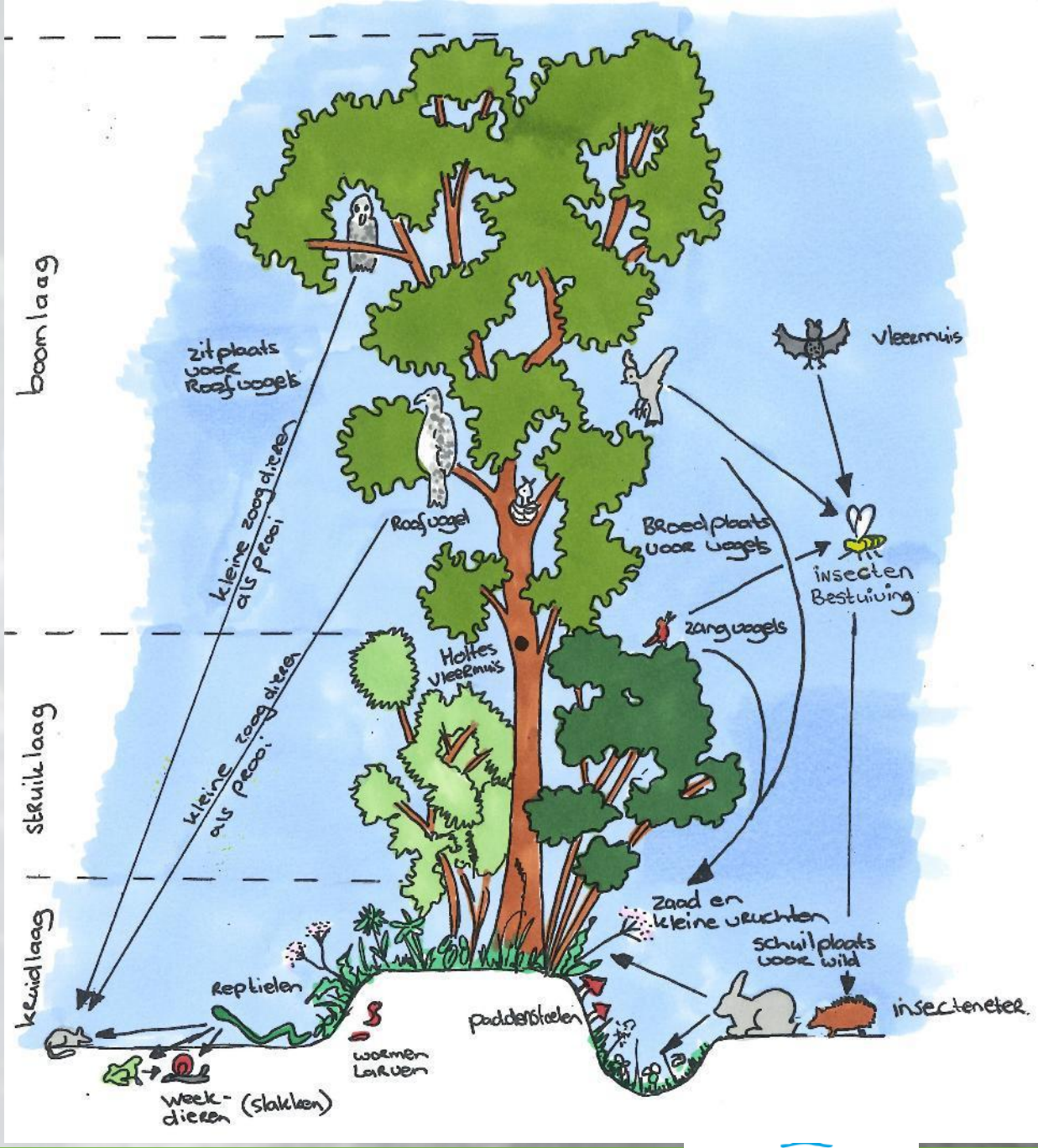

Wat is een houtwal?

- Altijd een wallichaam (dijkje)
- Gelaagde opbouw van planten (kruiden, struiken en hogere bomen)
- Dichte structuur aan de onderzijde met enkele hogere bomen daarboven
- Een greppel naast het wallichaam
- Ook ruimte voor dood hout

Landschapsbeheer Groningen

Beheer van een houtwal

- Jaarlijks bramen maaien, wallichaam controleren
- Elke 6-7 jaar zijkanten snoeien en max. 25% dunnen (hakhout)
- Elke 20’-30 jaar ‘eindkap’ indien geen dunning heeft plaatsgevonden elke 6-7 jaar

Afbeelding 11: Streefbeeld singel met dood hout, variatie in leeftijd en soorten

Landschapsbeheer Groningen

Aanpak van houtwallenbeheer

Zien alle houtwallen er zo uit als de ideale (oorspronkelijke) situatie? → Nee (herstel nodig)

Er is beheer nodig om gewenste streefbeeld zo te krijgen of te houden

Uitgangssituaties zijn niet gelijk. Wat nu?

Opstellen van een streefbeeldengids met aanwijzingen over hoe het beheer moet plaatsvinden

Landschapsbeheer Groningen

Uitgangssituatie belangrijk

In sommige gevallen oude bomen niet meer afzetten

Wallichaam herstellen kan vaak wel

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer Groningen

Landschapsbeheer
Groningen

Omgeving is ook belangrijk

Ook bedreigingen signaleren en oppakken

Landschapsbeheer Groningen

Middelen voor beheer

Niet iedereen heeft middelen (kennis, materialen, financiën) om beheer goed uit te voeren

Samenwerken om kennis uit te wisselen, fysiek te helpen en duurzaam beheer te realiseren

Landschapsbeheer Groningen

Meedoen

Wat kun je zelf nu of in de toekomst doen?

- Eigenaar van een heg/singel die hersteld moet worden → meld je bij LBG
- Wil je op eigen grond een nieuwe singel/houtwal aanleggen → meld je bij LBG
- Denk mee over duurzaam beheer van landschapselementen in Mooi Gorecht (streefbeelden, praktische uitvoering, financiering)
- Werk als vrijwilliger mee bij aanleg, herstel, beheer en monitoring
- Denk mee in de gebiedsaanpak voor de Glimmeres
- Neem deel aan cursussen, workshops en excursies die georganiseerd worden
- Draag nieuwe ideeën aan die passen in Mooi Gorecht

Landschapsbeheer Groningen

Vragen

Landschapsbeheer Groningen